

Lahkunud 1911 riigiteenistusest, teot-
ses ta eraõpetlasena, elas Maailmasõja
ajal mõne aja pagulasena Tartus, selle
järel peamiselt oma koduvallas. G. hei-
tis enda 2. VI 1936 ukj. Vecmüüža raud-
teejaamas rongi alla. — V. Zemtsev'i
varjunime all on G. avaldanud rea teo-
seid Balti agraarküsimuse ja omavalit-
susliku korralduse üle peamiselt selleks,
et Vene avalikkust, eriti riigivolikogude
liikmeid valgustada Baltimaa olude suhtes,
nagu: „Къ аграрному вопросу въ
Лифляндіи“ (Riia, 1907), „Къ вопросу
о земскомъ самоуправленіи въ При-
балтійскомъ краѣ“ (Riia, 1909), „О
квотной земль въ Лифляндіи“ (Riia,
1913), „О свободномъ договорѣ при от-
чужденіи крестьянской земли въ При-
балтійскомъ краѣ“ (Riia, 1914), „Ос-
татки феодальнаго строя въ Прибал-
тійскомъ краѣ“ I, II (Tartu, 1916).
Neis töis arvustab G. teravasti Balti
saksluse esindajate, eriti A. v. To-
bien'i (vt. ka *Suppl.*) seisukohti. Viimase
vastu on sihitud ka G-i käsikirjaline
teos „Лифляндское аграрное
законодательство въ освѣщеніи Тобина“
(kirjutatud 1932; Läti riigi raamatukogus).
Peale selle on G. tõlkinud läti
keelde Platon'it ja Thukydides't ning
avaldanud käsitlusi läti keele kohta
(viimaseist üks säilib käsikirjana Läti
riigi raamatukogus).

Latviešu konversācijas vārdnīca V
(1931); O. Nonācs, Fr. Garā = V.
Zemtseva dzīve un darbs (Latvijas Pre-
ses biedrības gada grāmata II, 1937,
lk. 299—321). P. T.

GAUGER, Johann Ludwig Friedrich,
raamatukaupmees, sünd. 1754 Saksa-
maal Stuttgartis (lähemad eluloolised
andmed puuduvad). G. pidas 1784—90
koos Karl Gustav Linde'ga, hiljemini
üksinda Tartus esimest raamatukaup-
lust, mis tol ajal Eesti alal ainsa avaliku
raamatukauplusena varustas kirjandu-
sega kogu maad, ka Tallinna. Säära-
seilgi soodsail tingimusi polnud võimalik
end elatada ainult raamatukauplemisega.
Et lugejaskond oli väga piiratud ja
kiriku- ning kooliraamatuid ja kalend-
reid levitasid ka raamatuköitjad, müü-
tas äri peale selle ms. veel siidi. G. koos
Linde'ga avas 1786 ka laenuraamatukogu.
Pärast seda, kui Tallinn sai endale
raamatukaupluse ja Tartus avati 1793
M. G. Grenzius'e (vt. *Suppl.*) poolt raa-
matukauplus ning maagi hakkas tek-
kima lugemisringe, raskenes G-i seisund

veelgi. Linde lahkumise (1790) järel
äriskerkis üles selle likvideerimise küsi-
mus. Uuesti asutatud ülikool võimal-
das raamatukauplusele lahedamaid tin-
gimusi, eriti a-st 1803, mil G. nimetati
ülikooli raamatukauplejaks. A. 1810
müüs G. oma raamatulao Riia raamatu-
kauplejale J. Fr. Meinshausen'ile. Peale
1820. a. pole G-i tegevusest mingeid
teateid.

Andmeid Tartu Ülikooli Arhiivist
ERKA-s; W. Stieda, Die Entwickelung
des Buch-Gewerbes zu Dorpat (Archiv
für Geschichte des deutschen Buch-
handels VII, 1882); A. Feuerstein,
Der Buchdrucker M. G. Grenzius und
die Begründung der „Dörptschen Zei-
tung“ (Verh. GEG XXI, 1904); *idem*,
Die Anfänge des Buchgewerbes in Dor-
pat (1905); F. Puksov, Eesti raa-
matu arengulugu (1933). F. P.

* GEHEWE, Carl Heinrich Constan-
tin, kirikuõpetaja, suri 2. VII 1856 ukj.
Böömimaal Františkovy Lázně's (Fran-
zensbad'is; maetud Saksis Schön-
berg'is). — G. oli 1838—41 õpetatud
Eesti Seltsi esimene esimees, 1842—
—43 esimehe kt. ja hiljemini au-
liige; ta asutas 1835 Tartu eesti kogu-
duses kirikulaulukoori, esines Õp. E. S-s
ettekannetega, ms. eesti keele uurimise
ja murrete kohta, oli hoolega tegev
eesti keele sõnaraamatu eeltööde kallal,
korraldades ja läbi töötades teiste Õp.
E. S-i liikmete poolt kogutud ainekku
(seda kasutas hiljemini F. J. Wiede-
mann — vt.) ja avaldas raamatu „Lug-
gemisse Ramat laste kolitamisse tar-
wis“ I (Tartu, 1841). Veendunud ratsio-
nalistina juhtis G. Tartu intelligentsi,
kes oli jagunenud pietismi ja ratsio-
nalismi pooldajaks, ratsionalistlikku
voolu ja võitis saksa koguduse õpetaja
F. G. Bienemann'i poolt juhitud pietist-
likult voolult hulga pooldajaid, eriti üli-
kooli ringkonnast.

SB GEG aa-te kohta 1839—40 ja
1842—43; Tartu-Maarja koguduse ar-
hiivist jm. saadud andmed. K. Kk.

GENETZ, Arvid Oskar Gustaf (luule-
tajanimi Arvi Jännes), soome keele-
teadlane ja kirjanik, sünd. 1. VII 1848
ukj. Impilabel, õppis 1866—71 Hel-
singi ülikoolis, omandas 1877 dr. phil.
astme, oli 1891—93 soome keele ja kir-
janduse ja seejärel soome-ugri keele-
teaduse prof. Helsingi ülikoolis; surn.
3. V 1915 ukj. Helsingis. — Karjala-
aunuse keele uurimise alalt on G. aval-